

Wajdi Mouawad

BRANDEN
(Incendies)

Vertaling Tom Kleijn

Personen

Nawal
Jeanne
Simon
Hermile
Antoine
Sawda
Nihad

BRAND VAN NAWAL

1. Notaris

Dag. Zomer. Notariskantoor.

HERMILE LEBEL Zeker, zeker, zeker, ik kijk liever naar de vlucht van de vogels. We hoeven onszelf ook niets wijs te maken: van hier uit zie je bij gebrek aan vogels auto's en het winkelcentrum. Vroeger, toen ik aan de andere kant van het gebouw zat, had je vanuit mijn kantoor uitzicht op de snelweg. Dat was niet zo mooi als uitzicht op zee, maar ik had het verholpen door een plakaat voor mijn raam te hangen: *Hermile Lebel, notaris*. Tijdens de spits was dat goede reclame. Sindsdien zit ik aan deze kant en heb zicht op het winkelcentrum. Een winkelcentrum is geen vogel. Vroeger zou ik gezegd hebben fogel. Uw moeder heeft me geleerd dat je vogel moet zeggen. Neemt u mij niet kwalijk. Ik wil met u niet over uw moeder praten vanwege het ongeluk dat ons net getroffen heeft, maar we zullen wel iets moeten doen. Doorgaan met leven zoals men zegt. Zo is het nu eenmaal. Kom binnen, kom binnen, kom binnen, blijft u niet in de gang staan. Dit is mijn nieuwe kantoor. Ik ben er net ingetrokken. De andere notarissen zijn verdwenen. Ik ben de enige in dit gebouw. Het is hier een stuk aangenamer omdat er minder herrie is, de snelweg is aan de andere kant. Ik kan geen reclame meer maken tijdens de spits, maar ik kan wel het raam open laten staan en omdat ik nog geen airco heb, komt dat goed uit.

Ja. Goed.

Zeker, het is niet gemakkelijk.

Kom binnen, kom binnen, kom binnen! Blijft u toch niet in de gang staan, dat is maar een gang!

Maar ik begrijp tezelfdertijd, ik begrijp dat u niet binnen wilt komen.

Ik zou niet naar binnen gaan.

Ja. Goed.

Zeker, zeker, zeker, ik had u liever onder andere omstandigheden ontmoet, maar de weg naar de hel is geplaveid met goede omstandigheden, dus het is nogal moeilijk te voorspellen. Ik wil daarmee zeggen dat men het niet kan voorspellen. De dood, die laat zich niet voorspellen. Die laat zich soms voorspellen, maar zelfs dan ben je een beetje ontdaan. Als de dood een persoon was, kon je hem bellen, hem ontmoeten, weet ik veel, notariële aktes met hem ondertekenen, maar de dood kent het woord niet. Hij verbreekt al zijn beloftes. Je denkt dat hij later komt, maar dan komt hij wanneer hij wil. Ik hield van uw moeder. Ik zeg het u zoals het is, hoe het ook zij: ik hield van uw moeder. Ze heeft vaak over jullie gesproken. In feite niet zo vaak, maar ze heeft wel met mij over jullie gesproken. Een beetje. Soms. Terloops. Ze zei: de tweeling. Ze zei het tweelingmeisje en vaak ook de tweelingjongen. U weet hoe ze was, ze zei nooit iets tegen iemand. Ik bedoel, lang voordat ze besloot helemaal niets meer te zeggen, zei ze al niets en heeft ze nooit iets over jullie gezegd. Zo was ze. Toen ze stierf, regende het. Ik weet niet. Dat heeft me veel verdriet gedaan dat het

regende. In haar land regent het nooit, en dan een testament, u wilt niet weten wat voor slecht weer dat betekent. Het is niet zoals de vogels, een testament, dat is zeker, het is iets anders. Het is vreemd en bizar, maar het is noodzakelijk. Ik wil zeggen dat het een noodzakelijk kwaad blijft. Neemt u mij niet kwalijk.

Hij barst in snikken uit.

2. Laatste wilsbeschikkingen

Enkele minuten later.

Notaris. De tweeling.

HERMILE LEBEL Testament van Mevrouw Nawal Marwan. De getuigen die aanwezig waren bij de voorlezing van het testament ten behoeve van de inschrijving in de registers zijn Meneer Trinh Xiao Feng, eigenaar van restaurant *Vietcong Hamburgers* en Mevrouw Suzanne Lamontagne, dienstster in restaurant *Vietcong Hamburgers*.

Dat was het restaurant dat onderin het gebouw zat. In die tijd ging ik elke keer dat ik twee getuigen nodig had naar beneden, naar Trinh Xiao Feng. Dan kwam hij naar boven met Suzanne. De vrouw van Trinh Xiao Feng, Hui Huo Xiao Feng paste dan op het restaurant. Het restaurant is nu gesloten. Het is gesloten. Trinh is gestorven. Hui Huo Xiao Feng is hertrouwd met Réal Bouchard, die was klerk hier, bij Mr. Yvon Vachon, een collega. Zo is het leven. Hoe het ook zij.

Het openen van het testament geschiedt in aanwezigheid van haar twee kinderen: Jeanne Marwan en Simon Marwan, allebei 22 jaar oud en geboren, allebei, op 20 augustus 1980 in het ziekenhuis Saint-François in Ville-Emard ... Dat is niet ver van hier ...

Overeenkomstig de wens en conform de reglementen en rechten van mevrouw Nawal Marwan, is notaris Hermile Lebel benoemd tot executeur-testamentair.

Ik hecht er waarde aan u te zeggen dat dit de beslissing van uw moeder was. Ik persoonlijk was ertegen, ik heb het haar afgeraden maar ze stond erop. Ik had kunnen weigeren, maar kon het niet.

De notaris opent de envelop.

Voorlezing van het testament.

Al mijn bezit dient verdeeld te worden tussen Jeanne en Simon Marwan, de tweeling die uit mij geboren is. Het geld zal in gelijke delen aan hen overgedragen worden en mijn meubels zullen verdeeld worden naar hun wens en goeddunken. Als er een geschil of onmin ontstaat, dient de executeur-testamentair de meubels te verkopen en de opbrengst gelijkelijk tussen de tweelingzoon en de tweelingdochter te verdelen. Mijn kleding dient aan een liefdadig doel gegeven te worden, uit te kiezen door mijn executeur-testamentair.

Aan mijn vriend, notaris Hermile Lebel, laat ik mijn zwarte vulpen na.

Aan Jeanne Marwan laat ik het blauw katoenen jasje na.

Aan Simon Marwan laat ik het rode schrift na.

Begrafenis.

Aan notaris Hermile Lebel.

Notaris en vriend,

Neem de tweeling mee

Begraaf mij helemaal naakt

Begraaf mij zonder kist

Zonder kleding, zonder bedekking

Zonder gebed

En met het gezicht naar de grond gekeerd.

Leg mij op de bodem van een gat,

Met het gezicht naar de aarde.

Als gebaar van afscheid,

Gooit u over mij

Ieder

Een emmer koud water.

Vervolgens gooit u aarde op mij en sluit mijn graf.

Steen en grafschrift.

Aan notaris Hermile Lebel.

Notaris en vriend,

Er mag geen steen op mijn graf geplaatst worden

En mijn naam nergens vermeld.

Geen grafschrift voor hen die hun beloftes niet nakomen

En er is een belofte niet nagekomen.

Geen grafschrift voor hen die het stilzwijgen bewaren.

En het stilzwijgen werd bewaard.

Geen steen

Geen naam op de steen

Geen grafschrift voor een afwezige naam op een afwezige steen.

Geen naam.

Aan Jeanne en Simon, Simon en Jeanne.

De kindertijd is een mes dat in de keel wordt gestoken.

Het laat zich er niet gemakkelijk uit trekken.

Jeanne,

Notaris Lebel zal je een envelop overhandigen.

Die envelop is niet voor jou.

Hij is bestemd voor je vader

Die van jou en van Simon.

Vind hem terug en overhandig hem die envelop.

Simon,

Notaris Lebel zal je een envelop overhandigen.

Die envelop is niet voor jou.

Hij is bestemd voor je broer.

Die van jou en van Jeanne.

Vind hem terug en overhandig hem die envelop.

Wanneer die enveloppen aan hun ontvanger zijn overhandigd

Zal jullie een brief worden gegeven

Het stilzwijgen zal verbroken worden

En een steen kan dan op mijn graf worden gezet
En mijn naam gegraveerd op de steen in de zon.

Stilte. Stilte. Stilte.

SIMON Ze heeft schijt aan ons tot aan het eind toe! Die slet! Die ouwe teef!
Smerig loeder! Tevengebroed! Dat ouwe lijk! Dat ouwe loeder! Schandelijk wijf! Ze
heeft schijt aan ons tot aan het einde toe! Je maakt jezelf al zolang wijs dat ze zal
creperen, dat loeder, dat ze eindelijk op zal houden schijt aan ons te hebben, eindelijk
op zal houden ons strontziek te maken! En zie daar, bingo! Eindelijk crepeert ze. En
dan, *surprise!* Het is nog niet afgelopen! Godverdomme! Dat hadden we niet aan
zien komen; dat had ik godverdomme niet aan zien komen! Ze heeft haar aanval
goed voorbereid, die hoerestreek heel goed uitgedokterd! Ik timmer haar lijk nog in
elkaar! Reken maar dat we je met je kop naar de grond zullen begraven! You bet!
We zullen erop spugen!

Stilte.

Ik spuug er in ieder geval op!

Stilte.

Ze is dood en net voordat ze stierf, heeft ze zich afgevraagd wat ze kon doen om ons
het leven nog verder te verkloten! Ze is gaan zitten, heeft nagedacht en toen vond ze
het! Een testament maken! Haar godverdomde testament maken!

HERMILE LEBEL Ze heeft het vijf jaar geleden opgesteld!

SIMON Daar heb ik geen flikker mee te maken!

HERMILE LEBEL Luister! Ze is dood! Jullie moeder is dood! Ik bedoel dat het
iemand is die dood is. Iemand die we persoonlijk niet goed gekend hebben, maar
toch, die iemand is geweest. Die jong is geweest, die volwassen is geweest, die oud
is geweest en toen is gestorven! Dus is er vast ergens een verklaring voor te vinden!
Het is niet niets! Ik bedoel, ze heeft wel een heel leven geleid, deze vrouw, dat moet
toch op de een of andere manier iets waard zijn!

SIMON Ik ga niet huilen! Ik zweer jullie dat ik niet ga huilen! Ze is dood! Hè!
We hebben er schijt aan, godverdomme! We hebben er schijt aan dat ze dood is! Ik
ben haar niets schuldig, die vrouw daar. Geen traan, niets! Ze mogen ervan zeggen
wat ze willen! Dat ik niet gehuild heb bij de dood van mijn moeder. Ik zal zeggen dat
het mijn moeder niet was! Dat het niets was! Ik heb schijt aan wat je denkt, vierkant
schijt aan! Ik ga niet doen alsof! Ik begin niet te huilen! Wanneer heeft ze om mij
gehuild? Om Jeanne? Nooit! Nooit! Dat is geen hart waar ze haar hart had, dat is een
steen. Daar huil je niet om, om een steen huil je niet. Geen hart! Een steen,
godverdomme, een steen! Ik wil er niets meer over horen! Ik wil er niets meer over
weten!

HERMILE LEBEL Toch heeft ze een wens geuit ten aanzien van u. Daar staan uw
voornamen, in haar laatste wilsbeschikkingen ...

SIMON Big deal! Wij zijn haar kinderen en u weet meer van haar dan wij! Big
deal dat onze voornamen daarin staan! Big deal!

HERMILE LEBEL De enveloppen, het schrift, het geld ...

SIMON Ik wil haar geld niet, ik wil haar schrift niet ... Als ze denkt dat ze me ontroert met dat rotschriftje van haar! Hé! En dat is nog wel het allermooiste: «Vind je vader en je broer terug!» Waarom heeft ze hen zelf niet teruggevonden als het zo belangrijk was, godverdomme!? Waarom heeft ze zich niet een beetje om ons bekommerd, als ze een andere zoon ergens zo heeft gemist?! Jezus! Waarom zegt ze in dat verdomde testament van haar niet één keer *mijn kinderen* als ze het over ons heeft?! Het woord *zoon*, het woord *dochter*! Ik wil maar zeggen, ik ben toch niet gek! Ik ben niet gek! Waarom zegt ze de tweeling?! «de tweelingjongen en het tweelingmeisje, kinderen die uit mij zijn geboren», alsof we een plas braaksel zijn, een hoop stront die ze wel moest schijten! Waarom?!

HERMILE LEBEL Luistert u, ik begrijp het!

SIMON Wat begrijp jij nou, eikel!

HERMILE LEBEL Ik begrijp heel goed na gehoord te hebben wat we net gehoord hebben, dat je stomverbaasd bent en je afvraagt wat er aan de hand is, wie je bent en waarom niet iemand anders! Ik begrijp het, bedoel ik maar, ik begrijp het! Je hoort niet iedere dag dat je vader van wie je dacht dat hij dood was, nog leeft en dat je ergens op de wereld een broer hebt!

SIMON Er is geen vader, er is geen broer, dat is onzin!

HERMILE LEBEL Niet in een testament! Niet dat soort dingen!

SIMON U kent haar niet!

HERMILE LEBEL Ik ken haar op een andere manier!

SIMON Hoe dan ook, ik heb geen zin om daar met u ruzie over te maken!

HERMILE LEBEL U moet haar vertrouwen!

SIMON Daar heb ik geen zin in ...

HERMILE LEBEL Ze had haar redenen.

SIMON Ik heb geen zin om met u ruzie te maken! Geen zin! We gaan haar begraven en dat is het! We gaan naar een begrafenisondernemer, we gaan een kist kopen, we gaan haar in die kist leggen, de kist in het gat, aarde in het gat, een steen op de aarde en haar naam op de steen, en hopsakee!

HERMILE LEBEL Dat kan niet! Dat is niet volgens de laatste wilsbeschikkingen van uw moeder en ik sta niet toe dat men tegen haar wil in handelt!

SIMON En wie ben jij dan wel dat je dat kunt tegenhouden?

HERMILE LEBEL Ik ben, ongelukkigerwijs, haar executeur-testamentair en ik heb een heel andere mening dan u over die vrouw!

SIMON Hoe kunt u haar serieus nemen? Ik bedoel! Tien jaar lang brengt ze elke dag door in het gerechtsgebouw en woont die eindeloze processen bij tegen die gekken, smeerlappen en moordenaars van allerlei slag, en dan van de ene dag op de andere zwijgt ze, zegt ze geen woord meer! Nooit meer! Jaren lang! Vijf jaar zonder te praten, dat is verdomde lang! Geen woord meer, geen geluid meer, er komt niets meer uit haar mond! En opeens krijgt ze het op de heupen en verzint ze een echtgenoot die nog leeft, die al tientallen jaren dood is, en nog een zoon die nooit bestaan heeft, de perfecte fantasie over een kind dat ze had willen hebben, een kind waarvan ze zou kunnen houden, dat rotwijf, en dan wil ze dat ik hem ga zoeken! En als u hierna nog in staat bent me iets te zeggen over haar laatste wil ...

HERMILE LEBEL Rustig!

SIMON Als u me hierna nog ervan kunt overtuigen dat het om de laatste wil gaat van iemand die nog bij zijn verstand is ...

HERMILE LEBEL Rustig!

SIMON Godverdomme! Teringtiefkanker, kut, kut, kut ...

Stilte.

HERMILE LEBEL Zeker, zeker, zeker, maar toch, u regelt de dingen toch ook zoals het u het beste uitkomt ... Ik weet niet, het gaat me niet aan ... u hebt gelijk ... ze heeft al die tijd gezwegen zonder dat iemand begreep waarom en ja ... ja ... op het eerste gezicht lijkt het alsof het een daad van waanzin was ... maar misschien ook niet ... ik bedoel dat het misschien iets anders was ... Ik wil u niet ergeren maar als het een daad van waanzin was, was ze niet opnieuw gaan praten. En onlangs, dat weet u, dat kunt u niet ontkennen, u bent opgebeld, heeft ze gepraat. En u kunt me niet wijsmaken dat dat een samenloop van omstandigheden was, een toeval! Dat geloof ik in ieder geval niet! Ik bedoel dat het een geschenk was dat ze u gaf! Het mooiste geschenk dat ze u kon geven! Ik bedoel dat dat belangrijk is! Dat kunt u niet ontkennen, vergeten, doen alsof het er niet was. Het was er, om vier uur in de ochtend, precies om vier uur in de ochtend. De verpleger heeft het voor ons herhaald. Hij kan het getuigen. Ik bedoel dat het geen grap is, op de dag en het uur van jullie verjaardag begint ze weer te praten! En wat zegt ze? Ze zegt: «Nu we samen zijn gaat het beter. Nu we samen zijn gaat het beter!» Ik bedoel, dat is niet zomaar een zin! Ze zei niet: «Vooruit! Ik heb zin in een hotdog met ui, augurken en mosterd» of: «Mag ik het zout even!» Nee! «Nu we samen zijn gaat het beter.» Hè! De verpleger heeft het gehoord. Hij heeft het gehoord. Waarom zou hij dat verzonnen hebben? Dat had hij niet gekund. Niet iets wat zo waar is. U weet het, ik weet het, we weten het allemaal, zo'n zin, dat is typisch iets voor haar! Dus je kunt het niet ontkennen. Maar goed, ik ben het met u eens! Het is waar! Ze heeft jaren gezwegen. Dat geef ik toe en ik geef ook toe, dat als het daarbij was gebleven, ik ook mijn twijfels had gehad. U hebt helemaal gelijk! Maar toch, dat mogen we niet vergeten, we moeten het wel in onze overweging meenemen. Ze heeft iets rationeels gedaan. Op de dag en het uur van uw verjaardag! «Nu we samen zijn gaat het beter!» De verpleger heeft ons

meteen gebeld. Dat feit bewijst op zijn minst dat ze nog bij haar verstand was. Dat kunt u niet ontkennen. Het loochenen. Uw verjaardag loochenen! Dat soort dingen loochen je niet. Toen was het zeker! Zeker, zeker, zeker, u bent vrij te doen wat u wilt, u bent vrij niet in te gaan op de laatste wil van uw moeder. U bent tot niets verplicht. Maar u mag niet hetzelfde van de anderen eisen. Van mij. Van uw zus. Dit zijn de feiten: uw moeder vraagt iets aan elk van ons drieën, het zijn wilsbeschikkingen, en ieder doet wat hij wil.

Simon gaat. Hermile roept hem vanuit de deuropening na.

Zelfs ter dood veroordeelden hebben recht op een laatste wilsbeschikking. Waarom uw moeder niet ...

Jeanne maakt ook aanstalten om weg te gaan.

De enveloppen zijn bij mij. Ik zal ze bewaren. Vandaag wilt u er niets over horen, maar misschien later. Rome is ook niet in een dag gebouwd. We moeten het tijd geven. U kunt me altijd bellen ...

Jeanne gaat ook weg.

3. Grafentheorie, perifeer blikveld

Collegezaal waar Jeanne lesgeeft. Overheadprojector.

Jeanne zet de overheadprojector aan.

Begin van het college.

JEANNE Ik kan vandaag niet zeggen hoevelen van u de beproevingen die u wachten, zullen doorstaan. De wiskunde zoals u die tot op heden heeft gekend, had als doel een strikt en gedefinieerd antwoord te vinden uitgaande van strikte en gedefinieerde vraagstukken. De wiskunde waarmee u zich gaat bezighouden tijdens deze introductiecursus over de grafentheorie is van heel andere aard, want er zal sprake zijn van onoplosbare vraagstukken die u altijd weer leiden naar andere vraagstukken die eveneens onoplosbaar zijn. Mensen in uw omgeving zullen u voortdurend zeggen dat de materie waarin u zich hebt vastgebeten, volkomen nutteloos is. Uw manier van spreken zal veranderen en meer nog, uw manier van zwijgen en denken zal veranderen. Dat is precies wat men u het minst zal vergeven. Men zal u vaak verwijten dat u uw intelligentie aan absurde theoretische exercities verspilt, in plaats van die in dienst te stellen van Aids-onderzoek of een behandeling tegen kanker. U zult geen enkel argument hebben om zich te verdedigen, want uw argumenten zullen zelf van een absoluut verbluffende theoretische complexiteit zijn. Welkom in de zuivere wiskunde, dat wil zeggen in het land der eenzaamheid. Inleiding in de grafentheorie.

Trainingsruimte. Simon met Ralf.

RALF Weet jij waarom jij je laatste gevecht hebt verloren, Simon? En weet je waarom jij je voorlaatste gevecht hebt verloren?

SIMON Ik was niet in vorm, dat is alles.

RALF Zo zul je je nooit kwalificeren. Trek je handschoenen aan, ik zal je zeggen wat jouw probleem is.

JEANNE   Laten we een eenvoudige veelhoek met vijf zijden nemen, genaamd A, B, C, D en E. Die veelhoek noemen we de veelhoek K. We nemen aan dat die veelhoek de plattegrond voorstelt van een huis waarin een gezin leeft. In iedere hoek van dat huis is een van de leden van het gezin opgesteld. Laten we even A, B, C, D en E vervangen door de grootmoeder, de vader, de moeder, de zoon, de dochter die samenleven in de veelhoek K. Vervolgens stellen we de vraag om aan de weet te komen wie, vanaf het punt dat hij bezet houdt, wie ziet. De grootmoeder ziet de vader, de moeder en de dochter. De vader ziet de moeder en de grootmoeder. De moeder ziet de grootmoeder, de vader, de zoon en de dochter. De zoon ziet de moeder en de zuster. En de zuster ziet de broer, de moeder en de grootmoeder.

RALF   Je kijkt niet! Je bent blind! J ziet het benenwerk van de vent tegenover je niet! Je ziet zijn afweer niet ... Dat noemen ze een probleem in het perifere gezichtsveld.

JEANNE   We noemen deze afbeelding de theoretische afbeelding van het gezin dat in de veelhoek K woont.

RALF   Warm je op!

JEANNE   Verwijderen we nu de muren van het huis en tekenen we bogen tussen de gezinsleden die elkaar zien. De grootmoeder ziet de vader, de moeder en de dochter. De vader ziet de grootmoeder en de moeder. De moeder ziet de grootmoeder, de vader, de zoon en de dochter. De zoon ziet de moeder en de zuster. De zuster ziet de grootmoeder, de moeder en de broer.
Jeanne tekent op de overheadprojector de bogen die de punten tussen hen verbindt. De tekening die we nu gemaakt hebben wordt de graaf van de zichtbaarheid van de veelhoek K genoemd.

RALF   Je moet op drie dingen letten.

JEANNE   Er zijn dus drie parameters waarmee we de komende drie jaar zullen jongleren: de theoretische afbeeldingen van veelhoeken ...

RALF   Het benenwerk!

JEANNE   De zichtbaarheidsgrafen van veelhoeken ...

RALF   Je afweer. Je moet je afweer vergroten.

JEANNE   Tenslotte de eigenschappen van veelhoeken.

RALF   De ogen, kijk naar mijn ogen!

JEANNE   Het probleem is het volgende: voor iedere eenvoudige veelhoek, kan ik gemakkelijk de zichtbaarheidsgraaf en de theoretische afbeelding tekenen. Maar nu, hoe kan ik, uitgaande van een theoretische afbeelding, zoals deze hier bijvoorbeeld, de zichtbaarheidsgraaf tekenen en de overeenkomstige veelhoek? Wat is de vorm van het huis waar de leden van dit gezin wonen dat voorgesteld worden door deze afbeelding? Probeer de veelhoek te tekenen.

Gong. Simon valt meteen aan en bokst tegen de handen van zijn trainer.

RALF Je bent er niet bij, je concentreert je niet, zo lukt het je niet!

JEANNE Het lukt u niet. Heel de grafentheorie berust in wezen op dit momenteel onoplosbare probleem. Maar het is juist die onmogelijkheid die mooi is. Het mysterie van de veelhoek blijft volledig bestaan.

Ralf geeft Simon een linkse hoek. Gong die het einde van de training aangeeft.

4. De op te lossen veronderstelling

Avond. Notariskantoor.

Hermile Lebel en het tweelingmeisje.

HERMILE LEBEL Zeker, zeker, zeker, er bestaan van die momenten in het leven, zoals nu, waarop je uit twee kwaden moet kiezen. Daar bestaat geen remedie voor. Geen oplossing. Je moet iets doen. In het diepe springen. Ik ben blij dat u bent teruggekomen. Blij voor uw moeder.

JEANNE Hebt u de envelop?

HERMILE LEBEL Hier. Deze envelop is niet voor u, maar voor uw vader, voor de vader van u en van uw broer. Uw moeder wenst dat u hem terugvindt en hem deze envelop overhandigt.

Jeanne maakt aanstalten om het kantoor te verlaten.

Ze laat u ook dit blauwe katoenen jasje na.

Jeanne neemt het jasje aan.

Gelooft u dat uw vader nog leeft?

Jeanne gaat af. Pauze. Jeanne komt terug.

JEANNE In de wiskunde is $1+1$ niet 1,9 of 2,2. Het is 2. Of u het gelooft of niet, het is 2. Of u nu goede zin hebt of erg ongelukkig bent, 1 en 1 is 2 . We maken allemaal deel uit van een veelhoek. Ik geloofde dat ik mijn plaats in de veelhoek waar ik deel van uitmaak, kende. Ik geloofde dat punt te zijn dat alleen de broer en de moeder Nawal ziet. Vandaag leer ik dat het mogelijk is vanaf het punt dat ik inneem, ook de vader te zien; ik leer ook dat er een ander lid van de veelhoek bestaat, een andere broer. De zichtbaarheidsgraaf die ik altijd heb getekend is fout en niets waard. Wat is mijn plaats in de veelhoek? Om die te vinden, moet ik een veronderstelling oplossen. Mijn vader is dood. Dat is de veronderstelling. Alles wijst erop dat die veronderstelling juist is. Maar niets bewijst hem. Ik heb zijn lijk niet gezien, heb zijn graf niet gezien. De kans bestaat dus, 1 op oneindig, dat mijn vader in leven is. Tot ziens, meneer Lebel.

Jeanne gaat af. Nawal (14 jaar) bevindt zich in het kantoor.

Hermile Lebel loopt zijn kantoor uit en roept in de gang.

HERMILE LEBEL Jeanne!

NAWAL (*roept*). Wahab!

HERMILE LEBEL Jeanne! Jeanne!!

Hermile Lebel komt terug, haalt zijn mobiele telefoon tevoorschijn en kiest een nummer.

NAWAL (*roept*). Wahab!

WAHAB (*vanuit de verte*). Nawal!

NAWAL (*roept*). Wahab!

WAHAB (*vanuit de verte*). Nawal!

HERMILE LEBEL Hallo, Jeanne? Hier Mr. Lebel. Er is iets waar ik net aan moest denken.

NAWAL (*roept*). Wahab!

WAHAB (*vanuit de verte*). Nawal!

HERMILE LEBEL Uw moeder kende uw vader van jongs af aan.

NAWAL (*roept*). Wahab!

HERMILE LEBEL Ik zeg het u maar, ik weet niet of u dat wist.

WAHAB (*vanuit de verte*). Nawal!